

1. חדו"ש לחופש דת ושוויון, ע"ר מס' 58-0512523
2. ישראל חופשית, ע"ר מס' 58-0512184
3. הפורום לשוויון בנטל, ע"ר מס' 58-0484822
4. ח"כ (לשעבר) רוני בריזון, ת.ז. 1-00809303
כולם ע"י ב"כ עוה"ד גלעד ברנע (מ.ר. 16611)
מרח' נחשון 4, ירושלים, 93548
טלפון: 02-6713883, פקס: 02-6713735

העותרים

נגד

1. ממשלת ישראל
2. שר החינוך, גדעון סער
3. שר האוצר, יובל שטייניץ
4. החשבת הכללית במשרד האוצר, מיכל עבאדי-בויאנג'ו
5. היועץ המשפטי לממשלה, יהודה ויינשטיין
כולם ע"י פרקליטות המדינה, משרד המשפטים
רח' צלאח א-דין 29, ירושלים, 95908
טלפון: 02-6466588, פקס: 02-6467011

המשיבים

עתירה דחופה למתן צו על תנאי וצו ביניים

ית המשפט הנכבד מתבקש להוציא מלפניו צו על תנאי המופנה אל המשיבים והמורה להם
'התייצב וליתן טעם, אם רצונם בכך':

ודוע לא יקבע בית משפט נכבד זה כי אין המשיבים מס' 1-4 רשאים לבצע העברות כספים כלשהן
לרבות כספי תמיכות) למוסדות תורניים, בגין לימודי תלמידים (לרבות, תלמידי ישיבה גבוהה,
למדידי ישיבת הסדר ותלמידי כולל לאברכים) שבעבר חל עליהם (עובר לפקיעת תוקפו בחצות ה-1
אוגוסט 2012), חוק דחיית שירות לתלמידי ישיבות שתורתם אומנותם, התשס"ב-2002 ואשר
'חייית שירותם אינה עוד בתוקף, זאת נוכח הוראתם של מבחני התמיכה "מבחנים לחלוקת
ספים לצורך תמיכה של משרד החינוך במוסדות תורניים – לימוד ופעולות" (י"פ התשס"ד,
349; י"פ התשע"ב, 3186), כתוקפם היום.

ן מתבקש בית המשפט הנכבד להוציא מלפניו צו ביניים המופנה אל המשיבים מס' 1-4 והמורה
'הם שלא לבצע העברת הכספים, במישרין או בעקיפין, למוסדות תורניים, בגין לימודי תלמידים
הכוללים תלמידי ישיבה גבוהה, תלמידי ישיבת הסדר ותלמידי כולל לאברכים) שדחיית שירותם
קעה עקב תום תוקפו של חוק דחיית שירות לתלמידי ישיבות שתורתם אומנותם, התשס"ב-2002
זאת ממועד פקיעת התוקף (חצות ה-1 באוגוסט 2012).

מתן צו ביניים וקביעת העתירה לזיון דחוף

זוק דחיית שירות לתלמידי ישיבות שתורתם אומנותם, התשס"ב-2002 פקע בחצות ה-1 באוגוסט
201. וכתוצאה מכך, ובהתחשב בפסיקתו של בית משפט נכבד זה בבג"צ 6298/07 רסלר נ' כנסת
שרא, אין עוד כל בסיס בדין החקוק לדחיית שירותם של תלמידי המוסדות התורניים (לרבות,
למדידי ישיבה גבוהה, תלמידי ישיבת הסדר ותלמידי כולל לאברכים), אשר דחיית שירותם
עשתה בעבר מכוחו. כפועל יוצא מכך ולאור הוראות התבחינים, כנוסחם כיום, שנקבעו לעניין

נמיכות במוסדות תורניים לפי הוראת סעיף 3א' לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה – 1985, אין כל קורר חוקי למתן תמיכה כספית למוסדות תורניים בגין תלמידים כאמור, שדחיית שירותם איננה נקפה עוד.

כן, ולאור המצב הברור ואי-החוקיות החד-משמעית – מתחייב כי יינתן צו ביניים דחוף שימנע ל: העברת כספים (וכספי תמיכות בכללם) בגין תלמידים כאמור שדחיית שירותם בטלה, עבור ל: פעילות נתמכת שהחלה ב-2 באוגוסט 2012.

ועותרים קיוו ליתר עתירה זו, ופנו למשיבים על מנת שהם ימנעו את המשך העברת התמיכות עצמם, אך נוכח העדר כל תגובה עניינית של מי מן המשיבים – המודעים היטב למצב - מתחייב 'מנוע המשך העברת כספי תמיכות בהיקף כה גדול [המוערך בכשלושים מיליון ש"ח לחודש] ניגוד בוטה להוראות חוק יסודות התקציב, התשמ"ה – 1985. כיוון שכך, יש מקום ליתן צו ביניים כמבוקש בפתיה לעתירה זו ולקובעה לדיון בדחיפות. זאת גם כדי להבטיח שתימנע אי חוקיות האמורה ובהתחשב במציאות בה השבת כספים ששולמו שלא כדין עלולה שלא להיות ועשית, נוכח חלוקת המיידית של כספי התמיכות האמורים לאברכים מחד גיסא ולספקי ושירותים לשיבות מאידך גיסא.

אלו נימוקי העתירה:

ללי – מהות העתירה בקליפת אגוז

1. עתירה זו ענינה ניסיון אסור ופסול לבצע העברת כספים בניגוד להוראתו המפורשת והחד-משמעית של סעיף 3א לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה – 1985 (להלן – "חוק יסודות התקציב"). העברת כספים כאמור שמיועדת להתבצע (ככל הידוע) בתחילת חודש ספטמבר 2012.

ועותרים:

2. העותרת מס' 1 היא עמותה בלתי מפלגתית הפועלת לקידום מימוש הבטחת מגילת העצמאות לחופש דת ולשוויון.
3. העותרת מס' 2 היא תנועה ציבורית הפועלת לקידום יהדות פלורליסטית וחופש דת בישראל.
4. העותרת מס' 3 היא תנועה חברתית א-פוליטית שדוגלת בשוויון חברתי אמיתי בין כל אזרחי ותושבי ישראל בזכויות ובחובות.
5. העותר מס' 4 כיהן כחבר כנסת וכחבר ועדת הכספים של הכנסת בשנים 2003-2006. העותר מס' 4 הקדיש ומקדיש חלק ניכר מזמנו ועיסוקו לחלוקה הוגנת ושוויונית של משאבי הציבור.

משיבים:

6. המשיבה מס' 1, ממשלת ישראל היא הרשות המבצעת של המדינה, כהוראתו של סעיף 1 לחוק יסוד: הממשלה. המשיבה מס' 1 היא שנושאת באחריות קולקטיבית לביצועה של חקיקת הכנסת המוטלת על המדינה או על רשויותיה, ובכלל זה תקציב המדינה, חוק יסודות התקציב.

הערה [I.B.G]: כאן אתם מוזמנים לפרט, בקצרה, עלילותיכם.

7. המשיב מס' 2, שר החינוך של מדינת ישראל, אחראי ומופקד, בין היתר, על תקציבי משרד החינוך המיועדים לחלוקה על פי מבחני תמיכה שוויוניים בהתאם להוראת סעיף 3א לחוק יסודות התקציב ובכללם תקציבי התמיכה במוסדות תורניים.
8. המשיב מס' 3, שר האוצר של מדינת ישראל הוא השר הממונה על ביצועו של חוק יסודות התקציב והנושא באחריות הכוללת לביצועו כדין של תקציב המדינה.
9. המשיבה מס' 4 היא הממונה על הביצוע והפיקוח בפועל של כלל סעיפי תקציב המדינה והיא גם המופקדת בפועל על ביצוע ופיקוח על כל תשלומי התמיכות.
10. המשיב מס' 5 הוא היועץ המשפטי לממשלה, המופקד על שמירת, אכיפת וקידום שלטון החוק בכל רשויות המדינה. הוא המופקד גם על אכיפת עקרון השוויון בקרב רשויות המדינה וכן בעל מעמד וסמכות לעניין הוראת סעיף 3 לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה – 1985.

ז. שתית העובדתית

11. ביום 21 בפברואר 2012, ניתן על-ידי בית המשפט נכבד זה פסק-דין בבג"צ 6298/07 רסלר נ' כנסת ישראל (להלן – "פרשת רסלר"), במסגרתו נקבע לענייננו, בין השאר, כי חוק דחיית שירות לתלמידי ישיבות שתורתם אומנותם, התשס"ב-2002 (להלן – "החוק"), במתכונתו הנוכחית, לא יוארך ולפיכך תוקפו יפוג ביום 2 באוגוסט 2012.
- החוק נחקק כהוראת שעה קצובה לתקופה של 5 שנים מיום פרסומו (ר' סעיף 16(א)) ובהמשך הוארך תוקפו לתקופה נוספת של 5 שנים עד ליום 1 באוגוסט 2012 (התאם להוראת סעיף 16(ב) לחוק ור' י"פ תשס"ז מס' 5702 מיום 9.8.2007 עמ' 3910).
- כידוע לכל, למרות פרק-זמן של כמעט מחצית השנה שניתן היה להסדיר במהלכו את הסוגיה מבחינה משפטית תוך קיום דרישת השוויון – בפועל, עד היום, משחלפו למעלה מ-13 יום ממועד פקיעת החוק – לא נקבע כל הסדר חקוק על ידי הכנסת חלף החוק.
12. משרד החינוך מעניק תשלומי תמיכות למוסדות תורניים בהיקף של למעלה מ-900,000,000 שקלים חדשים בשנה – כעולה מהוראת סעיף 2038 של תקציב המדינה לשנת הכספים 2012. העתק הוראת סעיף 2038 לתקציב המדינה מצורף כחלק בלתי נפרד של עתירה זו ומסומן בספרה "1".
13. בשנת 2011 עמד מספרם הכולל של דחויי השירות מכח החוק על 54,000 איש, זאת לאחר החלטת ממשלה שצמצמה המספר שמעד קודם לכך על 63,000 דחויי שירות. האמור מופיע במסגרת נתונים שמפורטים במסמך של מרכז המחקר והמידע של הכנסת "יישום חוק דחיית שירות לתלמידי ישיבות שתורתם אומנותם (חוק מל)" (עמ' 5), המסמך זמין לצפייה בכתובת הבאה באתר האינטרנט של הכנסת:

<http://www.knesset.gov.il/mmm/data/pdf/m03076.pdf>

14. תמיכות אלו כוללות תמיכות בישיבות גבוהות, ישיבות הסדר וכוללים, שניתנות לפי מספר תלמידים. תנאי יסודי הכרחי למתן התמיכה בגין כל תלמיד כאמור הוא היותו בגדר מי ששירותו נדחה ("דחוי שירות") או מי שפטור משירות כעולה באופן מפורש מהוראות המבחינים שנקבעו על פי הוראות סעיף 3א לחוק יסודות התקציב לעניין זה – "מבחנים

לחלוקת כספים לצורך תמיכה של משרד החינוך במוסדות תורניים – לימוד ופעולות" (י"פ התשס"ד, 3498; י"פ התשע"ב, 3186) (להלן – "המבחנים"),

העתק המבחנים מצורף כחלק בלתי נפרד של עתירה זו ומסומן בספרה "2".

15. נוכח זאת, וכפי שיפורט להלן, החל מיום 2 באוגוסט 2012, איו עוד בסיס בדין לתמיכתו של משרד החינוך בלימודי תלמידים שלא קיבלו פטור או דחייה משירות צבאי סדיר. זאת, נוכח הקבוע במבחנים, ונבאר.

16. בהתאם לסעיף 14 למבחנים מוענקת תמיכה למוסדות תורניים, בגין לימודי תלמידים מסוגים שונים, ובין השאר: תלמידי ישיבה גבוהה, תלמידי ישיבת הסדר ותלמידי כולל לאברכים.

17. על-פי סעיף 14(א)(1)(ג) למבחנים, תלמיד ישיבה גבוהה הינו מי ששירותו הצבאי הסדיר נדחה לפי החוק או מי ששירותו לא נדחה (=מי ששירת שירות סדיר או שקיבל פטור או שאינו יוצא צבא, הכל כקבוע בחוק שירות ביטחון [נוסח משולב], התשמ"ו-1986).

על-פי סעיף 14(ב)(1) למבחנים, תלמידי ישיבת הסדר הינו תלמיד, ששירותו נדחה בהתאם לחוק, כל עוד הוא לומד בישיבת ההסדר או משרת שירות צבאי.

על-פי סעיף 14(ג)(1) למבחנים, תלמיד כולל לאברכים עשוי להיות מי ששירותו הצבאי נדחה בהתאם לחוק (על-פי סעיף 14(ג)(1) למבחנים, תלמיד כולל לאברכים עשוי להיות גם מי ששירת שירות סדיר או שקיבל פטור משירות זה או שאינו יוצא צבא. (תלמיד שאינו יוצא צבא אינו מעניינה של עתירה זו).

18. עיינו הראות: עם פקיעת תוקפו של החוק, התלמידים המפורטים בסעיף 17 לעיל, אינם נכללים עוד בין התלמידים שהמבחנים מתירים להעביר תשלומי תמיכה בגינם במוסדות לימוד תורניים בגין לימודיהם. זאת, החל מיום 2 באוגוסט 2012. אשר על כן, במצב המשפטי הנוכחי, לא ניתן עוד לתמוך במוסדות לימוד תורניים בגין לימודיהם של אותם תלמידים. זאת, בין היתר, נוכח הוראת סעיף 3א(ח) לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985, האוסרת על הוצאת סכום שנקבע בחוק תקציב שנתי לצורך תמיכה במוסד ציבור אלא אם כן הוא מואגד ומקיים את הוראות הנוהל "ובמידה המתיישבת עם המבחנים".

אשר-על-כן המשך התמיכה אינו מתיישב עוד עם המבחנים שנקבעו, ובהעדר מבחנים המסדירים תמיכה במי ששירותם הצבאי הסדיר לא נדחה או במי שאינם פטורי שירות או במי שהינם יוצאי צבא – לא ניתן עוד לתמוך בגין לימודיהם.

למען הסר ספק, ראוי להדגיש כי להבנת העותרים, משפטית, לא ניתן לקבוע בעתיד מבחנים שיתיימרו לתמוך בלימודי עשרות אלפי תלמידי ישיבות שאינם משרתים בצה"ל – למרות חובתם החוקית לעשות-כן, וכי המשכה של תמיכה זו אינו מתיישב עם עקרונות השוויון כפי שנקבעו בפסיקתו של בית משפט נכבד זה. מכל-מקום, נכון לעת הזו, אין חולק, כי מבחנים מסוג זה לא נקבעו כדין.

בניות העותרים למשיבים

19. בהתחשב באמור לעיל, פנה הח"מ בתאריך 30 ביולי 2012 למשיבים מס' 5-2 והציג בפירוט את המצב העובדתי והמשפטי הנ"ל וביקש לקבל את אישורם המיידית בדבר קבלת פניה זו,

והתחייבותם כי כל עוד תיבחן הסוגיה על-ידם, לא תועבר כל תמיכה כאמור, וכי עמדתם בסוגיה תומצא לידי הח"מ באופן שיאפשר פניה לערכאות קודם להעברת התמיכה האמורה, אם יוחלט על-ידם להמשיך בהעברת התמיכות למרות אי החוקיות הכרוכה בכך לכאורה.

העתק המכתב מצורף כחלק בלתי נפרד של עתירה זו ומסומן בספרה "3".

20. עד מועד הגשת עתירה זו לא התקבלה תשובה עניינית כלשהיא לפנייה האמורה, ויותר מכך - לא נתקבל כל אישור ממני מן המשיבים כי העברת כספי התמיכות האסורה תושעה ו/או לא תבוצע. לעומת זאת נתקבלו מכתבים פורמאליים-טכניים מלשכת המשיב מס' 2 ומלשכת המשיב מס' 4 המאשרים קבלת הפנייה ומודיעים על העברת הטיפול בה לגורמים משפטיים במשרד החינוך ובמשרד המשפטים, בהתאמה. יודגש כי גם בתשובות אלו אין ולא רמוז דק כי העברת כספי התמיכות תופסק כאמור וכמתחייב.

העתקי המכתבים מצורפים כחלק בלתי נפרד של עתירה זו ומסומנים בספרות "4-5", בהתאמה.

21. נוכח האמור ועקב חלוף הזמן כמו גם החשש כי יבוצע ניסיון להעביר כספי תמיכות שלא כדין, לא נותרה לעותרים הברירה אלא להגיש עתירה דחופה זו ולבקש צו ביניים בגדרה. יצויין בהקשר זה כי, כרגיל, במקרה דנן, מועברת התמיכה הממשלתית אחת לחודש למוסדות הציבור, בגין פעילות החודש החולף. אמור מעתה: התמיכה בגין פעילות חודש אוגוסט 2012 צפויה להיות מועברת למוסדות-הציבור בתחילת חודש ספטמבר 2012, בעוד כשבועיים ימים. מכאן - דחיפות העתירה.

זיטעון המשפטי

22. מפאת דחיפות העניין והעדר כל תגובה לגוף העניין מצד מי מן המשיבים יפורטו עיקרי הטענות המשפטיות בתמצית. העותרים שומרים על זכותם להשלים את טיעוניהם המשפטיים לאחר מתן צו הביניים המבוקש ו/או לאחר קבלת תגובת המשיבים, ככל שיידרש.

23. סעיף 3א לחוק יסודות התקציב קובע כלל נוקשה וחד-משמעי לגבי תמיכה במוסדות ציבור – לפיו כל תמיכה במוסדות ציבור צריך שתעשה במסגרת סעיף תקציב שיקבע לאותו סוג של מוסדות ציבור ושיחולק בין מוסדות ציבור הנמנים עם אותו סוג לפי מבחנים שוויוניים (למעט לעניין החריגים הספציפיים שאינם מעניינו, המנויים בסעיף 3א(ט) לחוק יסודות התקציב).

24. העברת הכספים בה מדובר באה בגדרו של סעיף 3א האמור.

25. סעיף 3א לחוק יסודות התקציב הוא בעל מעמד נורמטיבי גבוה יותר ביחס לחוק התקציב עצמו – כפי שכבר קבע בית משפט נכבד זה בעניין בג"צ 4124/00, ארנן יקותיאלני נ' השר לענייני דתות.

26. נוכח האמור, פשיטא כי חל איסור מפורש לבצע העברת הכספים שלא בדרך המותרות במסגרת סעיף 3א האמור. ולעניינו: לא ניתן להעביר תמיכה למוסדות לימוד תורני, אלא בכפוף לקבוע במבחנים שפורסמו כדין ברשומות. בהעדר הרשות לעשות כן כיום, על-פי נוסחם התקף של המבחנים, לא ניתן להעביר עתה תמיכה כלשהי למוסדות הציבור.

27. למען הסר ספק יובהר, דחיית שירותם של התלמידים הרלוונטיים היא בבחינת תנאי בלעדי אין להענקת תמיכות בגינם למוסדות התורניים האמורים. מרגע שאין עוד מקור חוקי לדחיית שירותם – אין לבצע כל העברת תשלומי תמיכות עבורם על פי הוראת המבחנים.

28. עוד יצוין כי למעשה לא ניתנה כל תשובה או הנמקה מצד מי מן הגורמים המאפשרת ביצוע העברה כאמור או המצביעה, ולו בדוחק, על חוקיותה.

ימוקים למתן צו ביניים

29. העותרים יטענו כי צו הביניים חיוני והכרחי כדי למנוע מצב בלתי הפיך – במובן זה שאם לא יינתן צו הביניים כמבוקש תבוצע העברת כספים. בכך ייווצר מצב בלתי הפיך באשר לכספים שיועברו בתקופה זו.

30. מתן צו הביניים נחוץ וחיוני גם נוכח אי-החוקיות הברורה של העברת כספים בניגוד להוראת סעיף 3א לחוק יסודות התקציב, על כל המשתמע מכך.

31. העובדה שמי מן המשיבים לא טרח להגיב עניינית לפניית העותרים, לרבות לשאלת חוקיות ההעברה, מחייבת אף היא מתן צו ביניים.

'אור כל הנימוקים לעיל מתבקש בית המשפט הנכבד להוציא מלפניו צו ביניים וצו על תנאי מבוקש בפתיח לעתירה זו, לעשות את הצו על תנאי למוחלט ולחייב את המשיבים בהוצאות זעתירה, לרבות שכר טרחת עו"ד.

רושלים, היום 14 אוגוסט, 2012.

גלעד ברנע, עו"ד
ב"כ העותרים